

Dôvodová správa

B. Osobitná časť

K čl. I

K bodu 1

Legislatívnotechnická úprava spočívajúca v zavedení legislatívnej skratky pre Pôdohospodársku platobnú agentúru.

K bodom 2 a 3

Navrhovanou úpravou sa precizuje znenie § 5 ods. 1 písm. a) a b) vo vzťahu k zákonu č. 540/2001 Z. z. o štátnej štatistike v znení neskorších predpisov. Spresňuje sa zdroj, z ktorého sa čerpajú údaje o priemernej mzde v odvetví poľnohospodárstva na účel stropovania a znižovania priamych platieb. Priemernú mesačnú mzdu v poľnohospodárstve zverejňuje Štatistický úrad Slovenskej republiky v štvrťročnej periodicite (vrátane kumulatívov od začiatku roka) prostredníctvom tabuľky pr0205qr v DATAcube na svojom webovom sídle.

K bodu 4

Podľa Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 – 2027 (ďalej len „strategický plán“) sa komplementárna redistributívna podpora príjmu v záujme udržateľnosti poskytuje na ročnom základe na dva rozsahy hektárov v rôznych sumách, ktoré sú odstupňované nasledovne, a to prvý interval do 100,99 ha vrátane a druhý interval od 101,00 ha do 150,99 ha vrátane. Z dôvodu zosúladenia intervalu v § 7 s intervalom uvedeným v strategickom pláne sa hodnota 150 ha mení na hodnotu 150,99.

K bodu 5

S ohľadom na potrebu zosúladiť vnútroštátnu právnu úpravu so znením modifikácie strategického plánu sa upravuje § 11 ods. 1 písm. c), pokiaľ ide o zavedenie tolerancie v rozsahu najviac do 1,5 ha z najväčšej výmery súvislej poľnohospodárskej plochy ornej pôdy na jednom diele pôdneho bloku, ktorá musí byť najviac 50 ha. Najväčšia výmera súvislej poľnohospodárskej plochy ornej pôdy tak bude 51,5 ha. Navrhovanou úpravou sa koriguje spôsob delenia pri použití dlhých biopásov tak, aby nedochádzalo k veľkej chybovosti, ktorá môže prijímateľov odrádzať od opakovanej účasti na podpore formou celofarmovej eko-schémy.

K bodom 6 a 7

Navrhovanou úpravou sa s ohľadom na potrebu zosúladiť vnútroštátnu právnu úpravu so znením modifikácie strategického plánu ustanovuje že, ak do plochy ornej pôdy zasahuje chránené vtáčie územie alebo územie európskeho významu, umožňuje sa deliť biopásom na 20 ha len plochu, ktorá sa nachádza iba v chránenom vtáčom území alebo v území európskeho významu. Zvyšnú časť dielu pôdneho bloku, ktorého časť sa nenachádza v chránenom vtáčom území alebo v území

európskeho významu, stačí deliť biopásom na 50 ha. Rovnako, plocha ornej pôdy, ktorá sa celá nachádza mimo chráneného územia sa bude deliť ako doposiaľ biopásom na 50 ha.

Tak i naďalej platí, že chránené územie je súvislá plocha ornej pôdy prijímateľa v jednom diele pôdneho bloku, ktorej najmenej 5 % alebo 0,5 ha výmery sa nachádza v chránenom vtáčom území alebo v území európskeho významu (t. j. územie Natura 2000). Ak, napríklad diel pôdneho bloku má 50 ha a do chráneného územia zasahuje len 19 ha, diel pôdneho bloku nie je potrebné deliť. Ak však diel pôdneho bloku má napríklad 55 ha, z toho 15 ha je v chránenom území a 40 ha mimo chráneného územia, je ho potrebné deliť biopásom na 50 ha. Prijímatelia podpory v chránenom území budú i naďalej musieť vykonávať prísnejšie podmienky celofarmovej eko-schémy v podobe 3,5% neproduktívnych prvkov.

Navrhovanou úpravou sa zavádza aj tolerancia v rozsahu najviac do 1,5 ha z najväčšej výmery súvislej poľnohospodárskej plochy ornej pôdy, ktorá mimo chráneného územia alebo chráneného územia, ktoré sa nenachádza v chránenom vtáčom území alebo v území európskeho významu, predstavuje 50 ha. Najväčšia výmera súvislej poľnohospodárskej plochy ornej pôdy tak bude 51,5 ha. V rámci tolerancie maximálnej výmery poľnohospodárskej plochy ornej pôdy v chránených územiach sa zavádza tolerancia 0,7 ha. Najväčšia výmera súvislej poľnohospodárskej plochy ornej pôdy v chránenom území bude 20,7 ha. Úpravou sa teda koriguje spôsob delenia pri použití dlhých biopásov tak, aby nedochádzalo k veľkej chybovosti, ktorá môže prijímateľov odrádzať od opakovanej účasti na podpore formou celofarmovej eko-schémy.

K bodu 8

S cieľom zabezpečiť optimálny spôsob obhospodarovania v kontexte § 13 sa rozširuje okruh plodín, ktoré je možné aplikovať ako slamu na účely opatrenia „Zlepšenie štruktúry ornej pôdy“ a zavádza sa zoznam plodín, ktorý je uvedený v novej prílohe č. 1a.

K bodu 9

Podmienka bezprostredného zapracovania kompostu do pôdy neplatí pre prijímateľa, ktorý obhospodaruje pôdu regeneratívnym spôsobom v súlade s prílohou č. 7 VI. časťou bodom 10.5.3 vyhlášky Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 248/2023 Z. z. o požiadavkách na stacionárne zdroje znečisťovania ovzdušia. Regeneratívne poľnohospodárstvo je spôsob obhospodarovania pôdy, ktorý pozostáva z kombinácie rôznych techník, s cieľom zlepšiť kvalitu pôdy, zvýšiť biodiverzitu a podporu ekosystémových služieb pôdy. Je založené na minimálnych mechanických zásahoch do pôdy a udržaní trvalého pokryvu pôdy, predovšetkým pestovaním medziplodín. Vstup živín do pôdy sa zabezpečuje prostredníctvom organických hnojív recykláciou, čo najväčšieho množstva materiálu kompostovaním, ako aj s prípadnou integráciou živočíšnej výroby s pozitívnym dopadom na pôdnu biodiverzitu. Prioritou regeneratívneho poľnohospodárstva je rôznorodosť pestovaných plodín.

K bodu 10

Navrhovanou úpravou sa upravuje znenie poznámky pod čiarkou k odkazu 33 z dôvodu jej aktualizácie. Po jej úprave sa k vyčleneniu neproduktívnej plochy nad rámec najmenšieho podielu plochy budú vzťahovať podmienky podľa prílohy č. 2 časti A položky DPEP 8 písm. a) prvý a tretí bod nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z., ktorým sa ustanovujú požiadavky na udržiavanie poľnohospodárskej plochy, aktívneho poľnohospodára a kondicionality v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. ... /2023 (ďalej len „nariadenie vlády č. 435/2022 Z. z.“). Novela nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 435/2022 Z. z. je v súčasnosti v legislatívnom procese (LP/2023/673). Týmto je umožnené prijímateľom využiť v podpore formou celofarmovej eko-schémy vytváranie neproduktívnych prvkov nad rámec okrem doterajšej možnosti podmienok podľa prvého bodu, ktorý znie *„najmenej 4 % ornej pôdy na úrovni poľnohospodárskeho podniku venovanej neproduktívnym plochám a prvkom vrátane pôdy ležiacej úhorom“*, aj možnosť podľa tretieho bodu, t. j. *„najmenej 7 % ornej pôdy na úrovni poľnohospodárskeho podniku, ak zahŕňa aj medziplodiny alebo plodiny viažuce dusík, pestované bez použitia prípravkov na ochranu rastlín, z čoho 3 % tvorí pôda ležiaca úhorom alebo neproduktívne prvky“*. Neproduktívne prvky pre eko-schému nad rámec podielu neproduktívnych prvkov podľa druhého bodu, ktorý znie: *„v prípade vyčlenenia najmenej 7 % výmery ornej pôdy na neproduktívne plochy alebo prvky vrátane pôdy ležiacej úhorom v rámci posilnenej eko-schémy, minimálny podiel výmery na dodržiavanie normy DPEP 8 predstavuje 3 percentuálne body“* nie je potrebné vytvárať, nakoľko táto podmienka už predpokladá vytvorenie neproduktívnych prvkov na účely podpory formou celofarmovej eko-schémy. Tieto prvky sú v podobe biopásu, plochy vysiatej zmesami pre opeľovače, bylinné poličko a priekopa.

K bodom 11 a 14

Pri obhospodarovaní neproduktívnej plochy a prvku je zakázané používať hnojivá a prípravky na ochranu rastlín, hnojivá je možné aplikovať na ploche len pred založením neproduktívnej plochy. V prípade silného výskytu hraboša poľného je na neproduktívnej ploche možné lokálne aplikovať prípravky na ochranu rastlín, a to autorizované alebo povolené rodenticídy, avšak výlučne, keď silný výskyt hraboša poľného zistí Ústredný kontrolný a skúšobný ústav poľnohospodársky v Bratislave (ďalej len „kontrolný ústav“). Posúdenie stavu výskytu hraboša poľného na základe žiadosti podanej prijímateľom vykoná kontrolný ústav v rámci rastlinolekárskej kontroly. Posúdenie silného výskytu hraboša poľného sa vykoná podľa schválenej metodiky kontrolného ústavu, ktorá obsahuje prahové hodnoty pre slabý, stredný a silný výskyt hraboša poľného. Preukázanie silného výskytu hraboša poľného sa uvádza v zázname o vykonaní rastlinolekárskej kontroly. Pokiaľ sa neproduktívna plocha nachádza v chránenom území, tak aplikácia rodenticídov sa môže uskutočniť iba vkladáním do nôr, a to len na základe súhlasného stanoviska odbornej organizácie ochrany prírody a krajiny, t. j. Štátnej ochrany prírody Slovenskej republiky, resp. správy národného parku. Podľa zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov Štátna ochrana prírody Slovenskej republiky bude vydávať stanoviská len pre tie územia, ktoré sú mimo pôsobnosť správ národných parkov, t. j. územia národného parku a jeho ochranného pásma a ďalšieho územia vymedzeného v rozhodnutí

Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky, ktorým sa ustanovuje územná pôsobnosť správy národného parku. Na tých chránených územiach, na ktorých sa zakazuje aplikácia chemických látok a hnojív, ustanovenia zákona č. 543/2002 Z. z. o ochrane prírody a krajiny v znení neskorších predpisov týmto nie sú dotknuté. Z dôvodu potreby monitorovania aplikácie rodenticídov na týchto plochách sa vyžaduje zasielanie oznámenia o aplikácii rodenticídov kontrolnému ústavu, ktorý bude viesť evidenciu ošetrovaných plôch. Vzor oznámenia je uvedený v prílohe č. 1b.

Vedenie záznamov o aplikácii prípravkov na ochranu rastlín a ich predkladanie kontrolnému ústavu je už ustanovené v zákone č. 405/2011 Z. z. o rastlinolekárskej starostlivosti a o zmene zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 145/1995 Z. z. o správnych poplatkoch v znení neskorších predpisov v znení neskorších predpisov, a teda nejde o novú povinnosť, resp. administratívnu záťaž. Podmienka monitorovania aplikácie prípravkov na ochranu rastlín pri obhospodarovaní neproduktívnej plochy a prvkú v rámci celofarmovej eko-schémy bola jednou z podmienok Európskej komisie pri posudzovaní návrhu modifikácie strategického plánu. Navrhovaná právna úprava sa uplatňuje aj v prípade biopásov (§ 15) a plôch vysiatych zmesami pre opeľovače (§ 17).

Aplikácia rodenticídov bude možná len ojedinele na parcelách, kde početnosť hrabošov prekročí prahovú hodnotu pre silný výskyt hraboša poľného, ktorá je uvedená v schválenej metodike kontrolného ústavu. Podľa skúseností z praxe sa tento problém bude týkať len niekoľkých oblastí Slovenska (nie plošne celého územia Slovenskej republiky) a zároveň nie je predpoklad, že by sa použitie rodenticídov v biopásoch realizovalo každoročne, ide o časovo limitované obdobie kulminácie početnosti druhu. Vzhľadom na vlastnosti účinnej látky rodenticídneho prípravku ako aj spôsobu jeho aplikácie sa nepredpokladá regresný vplyv na biodiverzitu.

K bodom 12 a 17

Navrhovanou úpravou sa ustanovuje, že v prípade výskytu invázných nepôvodných druhov rastlín alebo húževnatých burín, prijímateľ môže na pôde ležiacej úhorom s porastom a na ploche vysiatej zmesami pre opeľovače vykonať agrotechnické operácie aj mimo stanovených termínov. Prijímateľ však musí agrotechnickú operáciu oznámiť Pôdohospodárskej platobnej agentúre spolu s fotodokumentáciou, ktorá preukazuje výskyt invázných nepôvodných druhov alebo húževnatých burín. Toto oznámenie musí prijímateľ urobiť do siedmich pracovných dní od vykonania agrotechnickej operácie.

Umožnenie odstránenia invázných nepôvodných druhov rastlín alebo húževnatých burín má zvýšiť šancu na opätovné zapojenie poľnohospodárskych podnikov do celofarmovej eko-schémy, znížiť používanie herbicídov na susedných parcelách a zabezpečiť zloženie úhorov podporujúcich biodiverzitu. Navrhovaná právna úprava sa týka aj biopásov (§ 15) a plochy vysiatej zmesami pre opeľovače (§ 17).

K bodu 13

Biopás sa kosí najviac dvakrát ročne, pričom prvá kosba plochy biopásu za účelom údržby sa realizuje v termíne najskôr od 23. júna, druhú kosbu biopásu je možné realizovať najskôr dva

mesiace po prvej kosbe (s výnimkou plôch osiatych zmesami pre opeľovače). Navrhovanou úpravou sa tiež stanovujú váhové koeficienty pre biopás kosený od 23. júna do 31. júla, kedy sa použije váhový faktor 1, a pre biopás kosený po 31. júli sa použije váhový faktor 1,5. Kosenie biopáso po 31. júli vedie k zvýšeniu biodiverzity, avšak zvyšuje náklady na obhospodarovania ornej pôdy, preto sa navrhuje zvýšiť váhový faktor týchto biopásov z 1 na 1,5. Týmto opatrením sa má zvýšiť motivácia poľnohospodárskych podnikov k neskoršiemu koseniu biopásov a má sa im umožniť vytváranie menšieho množstva ostatných neproduktívnych prvkov pre celofarmové eko-schémy.

Navrhovanou úpravou sa taktiež zavádza možnosť odstraňovať porast z biopáso mulčovaním ako vedľajšou agrotechnickou operáciou pred alebo po vykonaní kosenia. Tento spôsob odstraňovania porastu umožňuje poľnohospodárom obhospodarováť biopás aj na miestach, kde nie je možné vykonávať odstraňovanie porastu kosením a vykonávať manipuláciu s pokosenou hmotou.

K bodu 15

V súlade so znením modifikácie strategického plánu sa navrhovanou právnou úpravou v § 15 ods. 10 ustanovuje, že prijímateľ môže biopás zrušiť po 1. septembri, pričom na tej istej súvislej ploche v čase jeho zrušenia už musí byť založený nový biopás na účely celoročného členenia dielu pôdneho bloku. Na účely kontroly Poľnohospodárskou platobnou agentúrou, je potrebné novozaložené biopáso zaznamenať fotografiami s údajom o ich geografickej polohe. Zrušenie biopáso nie je potrebné Pôdohospodárskej platobnej agentúre dokladovať, nakoľko si vie polohu zrušeného biopáso overiť podľa polohy deklarovanej v žiadosti o podporu a skontrolovať prostredníctvom systému plošného monitorovania plôch.

Vo vzťahu k veľkému rozsahu založených biopásov vzniklo viacero praktických dôvodov, kvôli ktorým vznikla potreba tohto opatrenia (tzv. presúvania biopásov). Vo viacerých prípadoch sa jednalo o to, že biopáso boli a sú zneužívané na prejazd vozidiel ako skratky, napriek zákazu, čo degraduje prínos týchto biopásov. Zmena polohy biopáso po 1. septembri môže viesť aj k vyššej flexibilitě poľnohospodárskych podnikov pri zakladaní ozimín, pričom v čase rozorania biopáso je nutné, aby bol nový biopás už založený. Delená plocha dielu pôdneho bloku bude celoročne. Takáto zmena nebude znamenať zníženie dopadu pre biodiverzitu, keďže diel pôdneho bloku ostane po zrušení jedného biopáso naďalej rozdelený novým biopásom, len v inej polohe, resp. na inej ploche toho istého dielu pôdneho bloku.

V § 15 ods. 11 sa ustanovuje, že prijímateľ v prípade výskytu inváznych nepôvodných druhov rastlín a húževnatých burín postupuje podľa § 14 ods. 4.

K bodu 16

Navrhovanou úpravou sa odstraňuje nesprávna citácia nariadenia vlády č. 435/2022 Z. z. v rámci poznámky pod čiarou k odkazu 37. Zatrávnenú ornú pôdu v chránenom území podľa § 16 je potrebné udržiavať v zmysle podmienok udržiavania poľnohospodárskej plochy trvalo trávnatého porastu podľa § 3 ods. 5 nariadenia vlády č. 435/2022 Z. z. v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. .../2023. Zatrávnená orná pôda v chránenom území sa prvé dva roky musí

kosiť pravidelne, tak ako trvalo trávnatý porast, aby mala dostatočnú kvalitu v čase, keď na nej začne pastva, a keď začne prinášať benefity pre biodiverzitu, tak ako sa to od nej o dva roky pri pastve očakáva. Obhospodarovanie zatrávnenej ornej pôdy v chránenom území ako úhoru by mohlo zmariť začiatok pastvy po dvojročnej lehote, keďže trávny porast bez vhodného kosenia nemusí mať požadovanú kvalitu na pasenie.

K bodu 18

Legislatívnotechnická úprava v nadväznosti na novelizačný bod 12. V novelizačnom bode 12 sa po prvýkrát zavádza pojem „invázne nepôvodné druhy rastlín“ s odkazom na nariadenie vlády Slovenskej republiky č. 449/2019 Z. z., ktorým sa vydáva zoznam inváznych nepôvodných druhov vzbudzujúcich obavy Slovenskej republiky v znení nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 396/2023 Z. z. Keďže by sa rôzne čísla odkazov vzťahovali na opakovane sa použitý rovnaký pojem, odkaz sa umiestnil pri jeho prvom použití a z ustanovenia § 21 sa vypúšťa.

K bodom 19 a 20

S ohľadom na potrebu zosúladiť vnútroštátnu právnu úpravu so znením modifikácie strategického plánu sa upravuje § 22, pokiaľ ide o zapojenie časti chovu dojníc do podpory na zlepšenie životných podmienok zvierat podporou pastevného chovu (ďalej len „podpora pastevného chovu“) a časti chovu do podpory na zlepšenie podmienok ustajnenia dojníc podľa § 14 nariadenia vlády Slovenskej republiky č. 3/2023 Z. z., ktorým sa ustanovujú pravidlá poskytovania podpory na neprojektové opatrenia Strategického plánu spoločnej poľnohospodárskej politiky (ďalej len „nariadenie vlády č. 3/2023 Z. z.“). Poľnohospodársky subjekt, tak môže rozdeliť jeden chov dojníc na dojnice, ktoré budú v intervencii podpora na zlepšenie podmienok ustajnenia dojníc podľa § 12 písm. a) nariadenia vlády č. 3/2023 Z. z. a na dojnice, ktoré budú oprávnené na podporu pastevného chovu podľa § 22. Pokiaľ sa, ale chov dojníc delí, pri pastevnom chove dojníc vzniká povinnosť pri podávaní žiadosti o podporu pastevného chovu doplniť zoznam konkrétnych zvierat. Platba sa poskytne po prepočte na dobytie jednotky podľa koeficientov prílohy č. 5.

Kombinácia podpôr je upravená v § 13 ods. 1 písm. a) nariadenia vlády č. 3/2023 Z. z. v znení účinnom od 1. januára 2024, z ktorého vyplýva, že dojnice, na ktoré bola podaná žiadosť o podporu na zlepšenie podmienok ustajnenia dojníc, nie je možné zaradiť do žiadosti o podporu pastevného chovu.

Navrhované opatrenie vyplýva z požiadavky poľnohospodárov, keďže kombinácia rozdelenia chovu umožní poľnohospodárskym podnikom vyššiu flexibilitu spôsobu chovu dojníc pre optimálne využitie úžitkovosti zvierat a zároveň splnenie nárokov na welfare.

K bodu 21

Navrhovanou úpravou dochádza k zmene, ktorou sa ustanovuje, že jednotlivé podmienky oprávnenosti majú byť splnené k 31. máju roku podania žiadosti. V záujme zamerania sa na digitalizáciu a plnohodnotné využívanie automatického systému žiadostí sa uvedená úprava týka predovšetkým zriadenia elektronického prístupu do centrálného registra hospodárskych zvierat (ďalej len „register“), ktorý má mať prijímateľ zriadený k 31. máju roku podania žiadosti a nie

kedykoľvek v priebehu kalendárneho roka, ako to bolo v doterajšej úprave. Uvedená úprava sa dotkne iba tých prijímateľov, ktorí v predchádzajúcom období nepožiadali o poskytnutie viazanej podpory príjmu na kravy chované v systéme s trhovou produkciou mlieka alebo viazanej podpory príjmu na ovce a kozy alebo tých prijímateľov, ktorí v roku 2023 požiadali o poskytnutie niektorej z uvedených podpôr, ale nezriadili si elektronický prístup do registra a nesplnili tak jednu z podmienok oprávnenosti. Aj naďalej musí prijímateľ dodržiavať retenčné obdobie od 1. júna do 31. júla pri zvieratách, ktoré spĺňajú požiadavky identifikácie a registrácie v centrálnom registri k 31. máju roku podania žiadosti.

K bodom 22 a 23

Navrhovanou úpravou sa precizuje ustanovenie § 24 ods. 4 a § 25 ods. 5 vo vzťahu k zvieratám, na ktoré sa môže poskytnúť podpora.

K bodu 24

Navrhovanou úpravou sa vo vzťahu k novelizačnému bodu 8 zavádza príloha č. 1a, v ktorej je uvedený zoznam plodín patriacich do skupín obilnín, olejnín alebo strukovín na účely ustanovenia § 13 ods. 1 písm. d).

Vo vzťahu k novelizačnému bodu 11 sa zavádza nová príloha č. 1b, a to vzor tlačiva „Oznámenie o aplikácii rodenticídov“. Oznámenie o aplikácii rodenticídov sa zasiela v listinnej podobe na odbor ochrany rastlín kontrolného ústavu alebo v elektronickej podobe na ochrana@uksup.sk.

K bodu 25

Navrhovanou úpravou sa precizujú vybrané druhy bielkovinových plodín v prílohe č. 6. Uvedená úprava je nevyhnutná z dôvodu zjednotenia pojmov, ktoré sú uvedené v strategickom pláne.

K čl. II

Navrhuje sa účinnosť nariadenia vlády Slovenskej republiky od 1. januára 2024, nakoľko nedodržaním navrhovaného termínu nadobudnutia účinnosti by nebolo možné zabezpečiť administráciu žiadostí a následné vyplácanie podpor v súlade s modifikáciou Strategického plánu Spoločnej poľnohospodárskej politiky 2023 -2027 na rok 2024, čím by štátu mohli vzniknúť značné hospodárske škody.